

the chief of a village. -प्रेष्यः the messenger or servant of a community or village. -मदगुरिका 1 a riot, fray, village tumult. -2 N. of a fish (or a plant) -मुखम् a market. -मृगः a dog. -याजकः, -याजिन् m. 1 'the village priest', a priest who conducts the religious ceremonies for all classes and is consequently considered as a degraded Brāhmaṇa; Ms. 4. 205. -2 the attendant of an idol. -युद्धम् a riot, fray. -त्रुण्ठनम् plundering a village. -वासः (ग्रामेवासः also) 1 a villager. -2 residence in a village. -विशेषः a variety of scales in music; स्फुटीभवद्ग्रामविशेषमूर्छना Si. -वृद्धः an old villager; प्राप्यावन्तीतुदयनकथाकोविदग्रामवृद्धान् Me. 30. -षण्डः an impotent man (कोब). -संकरः the common sewer or drain of a village. -संघः a village corporation. -सिंहः a dog; व्यमुञ्चन्विधा वाचो ग्रामसिंहास्ततस्तः Bhāg. 3. 17. 10. -स्थ a. 1 a villager. -2 a co-villager. -हासकः a sister's husband.

ग्रामकः 1 A villager. -2 The collective department of celestial pleasures.

ग्रामटिका A wretched or miserable village; कतिपय-ग्रामटिकापर्यटनदुर्बिदग्ध P. R. 1.

ग्रामयति Den. P. To invite or call.

ग्रामिक a. (-की f.) 1 Rural, rustic. -2 (In music) Chromatic. -3 Rude. -कः 1 The headman of a village; Ms. 7. 116, 118. -2 A villager.

ग्रामिन् a. 1 Rustic, rural. -2 Libidinous. -म. 1 A villager, peasant. -2 The head of a village. -णी The indigo plant.

ग्रामीण a. [ग्रामे भवः खच्] 1 Vulgar, rude. -2 Chromatic. -3 Belonging to a village. -णः 1 A villager; ग्रामीण-व्यस्तमलक्षिता जनैश्चिरं वृतीनामुपरि व्यलोक्यन् Si. 12. 37; Amaru. 13. -2 A dog. -3 A crow. -4 A hog.

ग्रामीय a. Belonging to a village. -यः A villager, boor, churl.

ग्रामीयकः A villager; ग्रामीयकुलानां च समक्षं सीम्नि साक्षिणः Ms. 8. 254.

ग्रामेय a. (-यी f.) Village-born, rustic. -यी A harlot, prostitute.

ग्राम्य a. [ग्राम-यत्] 1 Relating to or used in a village; संत्यज्य ग्राम्यमाहारम् Ms. 6. 3; 7. 120. -2 Living in a village, rural, rustic; अल्पव्ययेन सुन्दरि ग्राम्यजनो मिष्टमश्राति Chand. M. 1. -3 Domesticated, tame (as an animal). -4 Cultivated (opp. वन्य ' growing wild '). -5 Low, vulgar, used only by low people (as a word); त्रुम्बनं देहि मे भायें कामचाण्डालतृप्तये R. G., or कटिस्ते हर्ते मनः S. D. 574, are instances of ग्राम्य expressions; तस्मात्प्रतिपत्तिरेव हि वरं न ग्राम्यमत्रोत्तरम् Mu. 5. 18; Bhāg. 5. 2. 17. -6 Indecent, obscene. -7 Relating to sexual pleasures.

सं. इ. को...८६

-8 Relating to a musical scale. -स्यः 1 A villager; Y. 2. 166. -2 A tame hog. -3 The first two signs of the zodiac, *Aries* and *Taurus*. -स्या The Indigo plant. -स्यम् 1 A rustic speech. -2 Food prepared in a village. -3 Sexual intercourse. -४ Acceptance. -५ The Prakrit and other dialects. -Comp. -अश्वः an ass. -कर्मन् n. 1 the occupation of a villager -2 sexual pleasure; ग्राम्यकर्मणैव विस्मृतकालावधिः Bhāg. 5. 14. 31. -कुड्कुमम् safflower. -धर्मः 1 the duty of a villager. -2 sexual intercourse, copulation. -3 the right of a villager (as opp. to that of a 'recluse'). -धान्यम् crops growing in a village; दश ग्राम्याणि धान्याणि भवन्ति त्रीहियवासित्तल्माषा अणुप्रियज्ञावो गोधूमाश्च मसूराश्च खल्कुलाश्च...! Bri. Up. 6. 3. 13. -पशुः a domestic animal; Bhāg. 6. 15. 16. -बुद्धिः a. boorish, clownish, ignorant. -मृगः a dog; ग्राम्यमृग इव हविस्तदयं (न भजते) Si. 15. 15. -बल्लभा a harlot, prostitute. -वादिन् m. a village bailiff; Ts. 2. 3. 1. 3. -सुखम् sexual intercourse, copulation; cf. अविदिला सुखं ग्राम्यं वैतृज्यं नैति पूरुषः Bhāg. 9. 18. 40.

ग्रामेस्कम् A variety of sandal; Kau. A. 2. 11.

ग्रावन् a. Hard, solid. -म. 1 A stone or rock; किं हि नामैदम्बुनि मज्जन्त्यलाकूनि ग्रावाणः संफ्लवन्त इति Mv. 1; अपि ग्रावा रोदियपि दलति वज्रस्य हवस्यम् U. 1. 28; Si. 4. 23. -2 A mountain. -3 A cloud.

ग्रीवा [गिरत्यनया, गृ-वनिपि नि० Un. 1. 152] The neck, the back part of the neck; ग्रीवाभृगाभिरामं मुहुरनुपतति स्यन्दने दत्तवृष्टिः S. 1. 7. -Comp. -अड्कुशः a camel. -घण्टा a bell hanging down from the neck of a horse.

ग्रीवालिका See ग्रीवा.

ग्रीविन् a. Long-necked, handsome-necked. -म. A camel.

ग्रीष्म a. [ग्रसते रसान्; ग्रस-मनिन् Un. 1. 147] Hot, warm. -ष्मः 1 The summer, the hot season, corresponding to the months of Jyेष्ठा and आशँधा; ग्रीष्म-समयमधिकृत्य गीयताम् S. 1; R. 16. 54; Bv. 1. 35. -2 Heat, warmth. -ष्मी The नवमलिका plant. -Comp. -कालीन a. pertaining to summer. -उद्धवा, -जा, -भवा the नवमलिका creeper, (double jasmine). -वनम् a grove frequented in summer; अत्रान्तरे ग्रीष्मवनं मलिकामोदि मारुतम् Ks. 122. 65. -हासम् The flocculent seeds, down &c. blown about in the air in summer.

ग्रुच् 1 P. (ग्रोचति) 1 To steal, rob. -2 To go.

ग्रैव (-वी f.), ग्रैवेय (-यी f.) a. [ग्रीवाणां भवः; अण्डू वा] Being on or belonging to the neck; ग्रैवेयाणां मारवो बृहितानि Si. 18. 10. -चम्, -यम् 1 A collar or necklace; Mb. 6. 96. 70. -2 A chain worn round the neck of an elephant; नाससत् करिणा ग्रैवं त्रिपदीच्छेदिनामपि R. 4. 48, 75; तृण्वर्माण्ययो कक्षान् ग्रैवेयाण्यथ कम्बलान् Mb.

ग्रैवेयकम् [ग्रीवाणां बद्धोऽल्कारः, ढक्] 1 A neck-ornament; e. g. अस्माकं साधि वाससी न रुचिरे ग्रैवेयकं नोर्ज्जवलम्